

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6734-24

meddelad i Stockholm den 5 september 2025

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 23 oktober 2024 i mål nr 2371-24

SAKEN

Arbetsskadeförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Den som till följd av arbetsskada har fått sin arbetsförmåga nedsatt har rätt till ersättning i form av livränta. Livräntan syftar till att ersätta förlust av framtida försörjningsförmåga och lämnas under förutsättning att nedsättningen kan antas ha en viss varaktighet samt att det har uppstått en viss inkomstförlust.
2. Livräntan beräknas som huvudregel på ett underlag som motsvarar den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst vid den tidpunkt när livräntan för första gången ska lämnas, s.k. livränteunderlag. Om livränta ska börja lämnas avsevärd tid efter det att arbetsskadan inträffat får dock en högre inkomst användas som livränteunderlag, om det finns särskilda skäl.

Besöksadress

Birger Jarls torg 13

Telefon

08-561 676 00

Öppettider

måndag–fredag

09:00–12:00

13:00–16:00

Postadress

Box 2293

103 17 Stockholm

E-post

hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Webbplats

www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

3. AA ansökte i januari 2022 om livränta på grund av arbetsskada som hade uppkommit efter ett olycksfall i arbetet den 7 april 2017. Under perioden 1 april 2014–31 mars 2018 hade hon haft ett tidsbegränsat förordnande som chef. AA uppgav att hon hade avstått från ytterligare förlängning av förordnandet på grund av besvär till följd av olycksfallet och att hon därför hade återgått till en tjänst som handläggare. Förordnandet som chef hade medfört ett chefslönetillägg som hon ansåg skulle räknas med i livränteunderlaget. Hon lämnade bl.a. in ett intyg från sin arbetsgivare som visade att hon hade valt att avstå från förlängning av chefsförordnandet.
4. Försäkringskassan bedömde att AA hade en arbetsskada i form av besvär som uppkommit till följd av olycksfallet och beviljade henne livränta fr.o.m. januari 2022. Vid beräkningen av hennes livränteunderlag beaktades inte chefslönetillägget.
5. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Karlstad som upphävde Försäkringskassans beslut och visade målet åter till Försäkringskassan för ny utredning. Förvaltningsrätten ansåg att AA skulle ha kunnat fortsätta arbetet som chef om inte arbetsskadan hade uppstått. Eftersom hon vid tidpunkten för arbetsskadan redan hade påbörjat arbetet som chef var det inte heller fråga om sådan framtida inkomst som måste vara avtalad för att den ska kunna beaktas. Förvaltningsrätten ansåg därför att hennes livränteunderlag skulle beräknas med hänsyn till lönetillägget.
6. Kammarrätten i Göteborg avslog Försäkringskassans överklagande dit. Kammarrätten bedömde att det var arbetsskadan som, i vart fall huvudsakligen, gjorde att AA inte kunde fortsätta sitt arbete som chef. Att beräkna livränteunderlaget med utgångspunkt i den sjukpenninggrundande inkomsten vid den tidpunkt då livränta första gången ska lämnas, och som alltså inte omfattade chefslönetillägget, ansåg kammarrätten inte gav en rättvisande bild av den inkomstförlust de anmälda skadorna hade orsakat. Kammarrätten ansåg därför att chefslönetillägget skulle räknas med vid beräkningen av livränteunderlaget.

YRKANDEN M.M.

7. *Försäkringskassan* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och återförvisar målet till förvaltningsrätten för vidare handläggning. Försäkringskassan anför följande. Den grundläggande bestämmelsen för beräkning av livränteunderlaget finns i 41 kap. 11 § socialförsäkringsbalken. Försäkringskassan anser att det, med stöd av förarbetsuttalanden, finns utrymme att pröva om beslutet om sjukpenninggrundande inkomst är felaktigt och vad som borde ha varit rätt sjukpenning-

grundande inkomst enligt 11 §. Reglerna i 25 och 26 kap. ska tillämpas vid den prövningen. Det finns inte något utrymme att, med stöd av 41 kap. 11 §, lägga en högre inkomst än den sjukpenninggrundande inkomsten till grund för livränteunderlaget med hänvisning till att underlaget annars inte blir rättvisande, dvs. utifrån en skälighetsbedömning. Eftersom både kammarrätten och förvaltningsrätten har gjort en skälighetsbedömning är avgörandena felaktiga. Kammarrätten och förvaltningsrätten har inte prövat frågan om vad som borde ha varit rätt sjukpenninggrundande inkomst med stöd av reglerna i 25 och 26 kap.

8. AA anser att överklagandet ska avslås.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen

9. Frågan i målet är om livränteunderlaget enligt 41 kap. 11 § första stycket socialförsäkringsbalken kan motsvara en annan högre inkomst av förvärvsarbete än den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst.

Rättslig reglering m.m.

10. Livränta lämnas enligt 41 kap. 8 § socialförsäkringsbalken med så stor andel av den försäkrades livränteunderlag enligt 11–18 §§ som motsvarar graden av nedsättning av hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete.
11. Enligt 41 kap. 11 § första stycket motsvarar livränteunderlaget, om inte annat följer av 12–18 §§, den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst enligt 25 och 26 kap. vid den tidpunkt då livräntan första gången ska lämnas.
12. I 25 kap. finns allmänna bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid och i 26 kap. finns bestämmelser om bestämmande och behållande av sådan inkomst samt om beräkning av årsarbetstid i vissa situationer.
13. I 41 kap. 12 § anges vissa avvikelser från bestämmelserna i 25 och 26 kap. som ska gälla vid beräkningen av livränteunderlaget.
14. Ska livränta börja lämnas avsevärd tid efter det att den försäkrade utsattes för skadlig inverkan i arbetet får, enligt 41 kap. 13 §, någon annan högre inkomst av förvärvsarbete än den som anges i 11 och 12 §§ användas som livränteunderlag, om det finns särskilda skäl.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

15. I förarbetena till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring anges att livräntan ska ge en i princip full kompensation för den av arbetsskadan föranledda inkomstförlusten. Livräntan ska grunda sig på ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp och avse skadans försörjningsekonomiska konsekvenser. Den bedömning som ska ligga till grund för livräntans storlek är en jämförelse mellan å ena sidan den inkomst som den försäkrade skulle ha uppnått om skadan inte hade inträffat och å andra sidan den inkomst han eller hon kan beräknas uppnå trots skadan (prop. 1975/76:197 s. 73 och 77). Det huvudsakliga syftet är således att ge full kompensation vid inkomstförlust på grund av arbetsskada (HFD 2018 ref. 49).
16. För att uppnå detta syfte beräknas livräntan som en så stor andel av den försäkrades livränteunderlag som motsvarar graden av nedsättning av hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete. När 41 kap. 11 § första stycket är tillämpligt motsvarar livränteunderlaget den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst enligt 25 och 26 kap.
17. Bestämmelsen i 41 kap. 11 § första stycket fanns tidigare i lagen om arbetsskadeförsäkring och fördes över till socialförsäkringsbalken när balken infördes. Bestämmelsen ändrades i samband med detta men någon saklig ändring var inte avsedd (prop. 2008/09:200 s. 465).
18. Försäkringskassan är vid sin prövning enligt 41 kap. 11 § första stycket inte bunden vid ett tidigare beslut om sjukpenninggrundande inkomst utan ska fastställa underlaget till vad som hade varit en korrekt sjukpenninggrundande inkomst om myndigheten hade känt till samtliga förhållanden. Bestämmelsens ordalydelse medger dock inte att Försäkringskassan, med undantag för vad som framgår av 12 §, lägger någon annan högre inkomst av förvärvsarbete än den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst till grund för att bestämma livränteunderlaget. Det framgår inte heller av förarbetena till bestämmelsen att det funnits en sådan avsikt från lagstiftarens sida.
19. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar mot denna bakgrund att AAs livränteunderlag enligt huvudregeln i 41 kap. 11 § första stycket ska motsvara hennes sjukpenninggrundande inkomst med beaktande av samtliga förhållanden vid den tidpunkt då livränta första gången ska lämnas, dvs. januari 2022.
20. Eftersom AA inte erhöll något lönetillägg som chef vid den tidpunkten kan något sådant inte heller räknas med i hennes livränteunderlag. Det har i övrigt inte framkommit något förhållande som medför att hennes

livränteunderlag enligt den aktuella bestämmelsen borde ha bedömts högre. Högsta förvaltningsdomstolen anser således att Försäkringskassan har gjort en korrekt bedömning av AAs livränteunderlag vid tillämpningen av 41 kap. 11 § första stycket.

21. Av utredningen framgår dock att AAs rätt till livränta beror på en arbetsskada som uppkom den 7 april 2017. Högsta förvaltningsdomstolen anser att det därmed har förflutit avsevärd tid efter det att hon utsattes för skadlig inverkan i arbetet och att det finns särskilda skäl att i livränteunderlaget räkna med hennes lönetillägg som chef med stöd av 41 kap. 13 §. Det har därför funnits fog för att visa målet åter till Försäkringskassan för ny beräkning av livränteunderlaget med beaktande av lönetillägget. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Inga-Lill Askersjö, Ulrik von Essen, Martin Nilsson och Mikael Westberg.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Elin Nilsson.